

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izšla vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 8 K, pol leta 4 K in za četrlet 2 K. — Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 7 K. — Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udaje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 16 vin. — Uredništvo: Koroska cesta števil. 5. — Rokopisni listi ne vračajo. — Upravištvu: Koroska cesta števil. 5, sprejemni naročnino, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petivrtice za enkrat 48 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 36 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naravnost“ stane beseda 10 vin. — Inserati se sprejemajo do torka popoldne. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

Praznik slovanske vzajemnosti.

Ustanovitev Narodnega Sveta

Dne 16. t. m. se je ustanovil v Ljubljani Narodni Svet. Narodni Svet bo zanaprej najvišja inštanca v vseh narodnih stvareh. Namen Narodnega Sveta je:

- Delo za ujedinjenje jugoslovanskega naroda v samostojno državo
- Smotreno delo za popolno ravnopravnost našega jezika v šolah, uradih in v vsem javnem življenju.
- Varstvo narodnih manjšin, uredba manjšinskega dela in ločja za narodno šolstvo.
- Uveljavljanje našega jezika v vseh javnih uradih in podjetjih.
- Obramba in pospeševanje skupnih kulturnih zadev.
- Obramba in gojitev skupnih gospodarskih interesov ter zavestil gospodarske osamosvojitve.

Narodni svet sestoji iz 50 članov. Ti člani se razdeljujejo sedeže: 12 jih odpače na politične stranke v Dalmaciji, 5 na Istri, 2 člana imenuje politično društvo v Trstu, 18 članov Vseslov. ljudska stranka in 10 članov Jugoslovanska demokratska stranka — Jugoslovanski socijaldemokratski stranki so pridržani 3 sedeži. Od članov, ki pristojajo Vseslovenski ljudski stranki, je imenovala Slovenska Kmetijske Z. za Stajersko 6 članov in politično društvo za koroske Slovence 2 člana.

Za predsednika Narodnega Sveta je bil enomasično izvoljen dr. Korošec.

Ustanovitve Narodnega Sveta so se udeležili zastopniki narodnih strank iz banovine in Bosne ter Hercegovine.

Slavje v Ljubljani.

V zvezi z ustanovitvijo Narodnega sveta in odkritjem spominske plošče dr. Kreka so se vršile dne 16. in 17. t. m. v Ljubljani velike narodne manifestacije, kakoršnjih Slovenija do sedaj pač še ni nikoli videla.

Prišli so o tej priliki v Ljubljano tudi odlični zastopniki Čehov in Poljakov — da o naših južnih bratih Hrvatih in Srbih, ki so postali svoje najodličnejše rodoljube v Ljubljano, niti ne govorimo. Čehi in Poljaki so se pripeljali v petek, dne 16. avgusta, zvečer z brzovlakom. Na ljubljanski postaji je pričakovala došle goste nepregleda množica občinstva, ki je navdušeno vzklikala: Živijo Čehi, živijo Poljaki! Slovansko ženstvo pa jih je obsipalo s cvetjem in ob zvokih himne „Hej Slovani!“ so gostje sli skozi postajno poslopje, med špalirjem narodnih deklet v narodnih nošah na trg pred kolodvorom, kjer jih je naprav neštevilna množica sprejela z prekipeljavim, nepopisnim navdušenjem. Ploha cvetja se je vsula tu nanje in ponovnega radostnega vzklikanja ni bilo ne konca ne kraja.

V imenu ljubljanskega mesta je pozdravil goste dr. Ivan Tavčar, a odgovorila sta mu Františ. Stanek za Čeha in bivši minister dr. Stanislav Glombinski za Poljake.

Med nepopisno navdušenimi pozdravnimi vzklikanji so se gostje posedli v pripravljene kočije. Nepregledne množice, ki so tvorile špalir, so navdušeno pozdravljale in s cvetjem obsipavale slovanske goste, ki so se peljali do hotela Union.

Po vseh ulicah, ki vodijo s postaje južne železnice v mesto, so se vsipale množice na Mikošičevo cesto, pred hotel Union, hiteč, kolikor le mogoče, da prehitijo vozove in ponovno pozdravijo svoje mile goste. Komaj in komaj so se pririli vozovi skozi vsa stila ljudstva, ki se je zbiralo tamkaj in čigar število je naraščalo od trenotka do trenotka, dokler ni bila nobesedno nabita vsa široka cesta od frančiškanske cerkve in skoro vse do Slovenskega trga. In vse te ogromne množice je bil en sam „Živio!“, naravnost oglušujoč, zanemljajoč vse drugo. In vse to prenavkušeno vzklikanje se je le še podvojilo, potrojilo, ko so gostje s svojimi spremljevalci stopili na balkon. Zopet in zopet se je oglašala vsenaša himna „Hej — Slovani!“, a ko je videla množica, da namerava izpregovoriti predstavitelj češkega naroda, posl. Stanek, ni bilo vzklikov „Živeli Čehi!“ ne kraja in ne konca.

Poslanec Stanek je dejal: Dragi bratje! Prišli smo kot gostje v vašo sredo, v vašo Ljubljano, zavedajoč se, da smo močni le v skupnem delu. Ta naša skupnost mora premagati končno vse naše neprijatelje. Prišli smo k vam z zavestjo, da vršite veliko čelo tu na našem slovanskem jugu, prišli smo k vam, da se radujemo z vami ob vaših uspehih. Naj živi jugoslovanski narod!

Po burnem odobravanju in vzklikanju je nagovoril množico še zastopnik Poljakov dr. vitez Glombinski: Dragi bratje! Iskrena vam hvala za vašo ljubezen! Vaš sprejem nas je presenetil. Vedite, da bijejo naša poljska srca za vas in vedite, da se čutimo danes Poljaki Slovane. Naj živi Ljubljana, živijo Slovenci, Jugoslovani! „Živeli Poljaki! Živela Poljska!“ je odmevalo kakor silen vihar iz tisočere ljudske množice.

V hotelu Union je bila po sprejemu gostov pripravljena od narodnega ženstva skupna večerja za došle češke, poljske, srbske in hrvatske goste. Kot prvi je pozdravil došle goste podžupan ljubljanski dr. K. Triller.

Nato je nazdravil gostom predsednik Jugoslov. kluba dr. Korošec: Dragi bratje! Kadar sem vam govoril, da smo Jugoslovani z vami, da vas ljubimo, ste mogli dvomiti na upravičenosti mojih besed, ste mogli dvomiti, da narod res misli tako, kakor sem vam zatrjeval. Danes pa je narod pokazal, da je enega srca z nami, da čuti tako, kakor čutimo mi. Sprejel vas je s plamečo, nikdar vsahnečo ljubeznijo. Vi Čehi ste naši učitelji. Vam velja naša goreča ljubezen in prvi vrsti. Toda o tem danes ne bomo razpravljali. Toda, kar je bilo današnji dan velikih in važnih dogodkov, eno z mirno dušo lahko tu tudim, da je bilo najvažnejše, da se je vršil danes na ljubljanskih tleh prvi veliki in važni politični govor iz ust zastopnikov poljskega naroda. Visoko je vzklamala ljubezen našega naroda do bratskega poljskega naroda. Bratom Hrvatom in Srbom stiskamo danes radostno roko. Bratje! Naša fronta je danes nepredorna. Drži jo naša ljubezen in nobena sovražna sila jo ne predré. V boju za veliko stvar bomo korakali proti skupnim sovražnikom in bodočnost je naša za vedno!

Za dr. Korošcem so govorili češki poslanec Klofač, prof. Škarbek, poslanec Sedlak, uradnik Vrtovec, poslanec dr. Soukup, poslanec Petričič, Poljak dr. Czernecky, poslanec Vanek, podpredsednik bosanskega sabora Sunarič in poslanec dr. Budisavljevič.

Krasno sta nato preslavljala Jugoslovane še poslanca Kalina (Čeh) in Moračevski (Poljak).

Velicastno je bilo soboto zvečer v veliki dvorani Uniona. Dvorana nabito polna. Ob 9 uri so prišli združeni Jugoslovani, Čehi in Poljaki. Zavladalo je nepopisno navdušenje. Pevski zbor je zapel mogočno: »Buči, buči morje Adrijsko.« Ko se je polegel vihar navdušenja, je vstal predsednik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec in povdarjal: Prepovedano nam je govoriti, a ne morejo nam prepovedati čitati pisma. In prečital je pismo, ki ga je poslal ljubljanski knezoškof. Pismo se glasi: »Slavni zbor! Srčen pozdrav in obilen blagoslov vsem slovanskim gostom z juga in severa. Složno naprej v smislu naših patrijotičnih najniških deklaracij! V sloji je moč! Anton Bonaventura, škol.« Nepopisno navdušenje je zavladalo po teh besedah po dvorani. Dr. Korošec je nadaljeval: Srce nam igra veselja, ko vidimo med nami Čeha in Poljake. Bratje so nam ne le samo iz časov lepih vremen, ampak iz časa bojev in da je Jugoslovani pripravljeni iti z njimi v smrt za svobodo. Pogum naj velja! S svojim navdušenjem pa ste pokazali, da so si to bratska srca in kako visoko cenimo Čeha in Poljake in ta njihov obisk dokazuje nam, da imamo na milijone somišljenikov za seboj, ki nas ne bodo zapustili. Zato kličemo: Živeli! Dobrodošli! — Temu pozdravu gostom je sledilo velikansko navdušenje navzočih, z galerije

in po prostorni dvorani so pa stojé zapeli: »Hej Slovane!«

Govorili so še Čehi Klofač, Stanek in Vanek, Poljak Glombinski, Slovenec dr. Rybar in Bosanec dr. Sunarič, ki je posebno povdarjal, da je slovenski narod najdragocenejši biser Jugoslavije.

Lepa slavnost se je končala ob 11. uri.

Ko se je setavil Narodni Svet, kateremu stoji na čelu dr. Korošec, se je vršila seja Jugoslovanskega kluba, katere sta se udeležila hrvatski poslanec Šurmin in bosanski narodni voditelj dr. Joso Sunarič. Oba sta se tudi udeležila živahne politične razprave, v kateri se je sklenilo, da z ozirom na trpljenje v ozadju in na fronti, na obupne prehranjevalne razmere in na razne dogodke na vzhodu, dalje z ozirom na nasilja v Bosni, na tamkaj vedno hujše naraščajočo bedo in umiranje naše dece, zahteva klub sklicanje delegacij in državne zbornice. Klub pa je proti takemu zasedanju parlamenta, ki naj bi imelo edini namen, spraviti pod streho davčne predloge, temveč zahteva redno zasedanje državnega zbora. Jugoslovanski klub ponovno protestira proti temu, da vlada onemogoča stik poslancev z ljudstvom, da zatira svobodo tiska ter prepoveduje vojakom čitanje narodnega časopisa.

Po seja Jugoslovanskega kluba se je vršilo posvetovanje poljskih, čeških in jugoslovanskih poslancev. Po kratki razpravi, katere so se udeležili: Poljak Glombinski, Čeh Klofač in dr. Verstovšek, se je sklenila naslednja izjava: »Konferenca, katere so se v Ljubljani dne 17. avgusta 1918 udeležili Poljaki, Čehoslovaki in Jugoslovani, se je bavila z vsemi kulturnimi, političnimi, socijalnimi in gospodarskimi vprašanji, ki se tičejo uresničenja samoodločbe udeleženi narodov, kakor tudi z vprašanjem, kako naj se trajno uredi razmerje teh narodov med soboj. Pri tem se je povdarjala popolna enodušnost vseh odposlancev, tako v vprašanju načel, kakor tudi v vprašanju skupnega postopanja, s katerim naj se doseže skupni cilj.«

V soboto po seja Narodnega Sveta in skupnem posvetovanju Jugoslovancev, Čehov in Poljakov se je vršila v »Miadiki« skupna večerja za goste. Ob tej priliki so se vrstili znameniti govori. Župan dr. Tavčar, da je gospodovala v ljubljanski je povdarjal zbornici pred 50 leti izključno le nemščina. Nemci so nas tlačili k tlom. Danes so pa Nemci v Ljubljani le neznatna manjšina. Moč ideje je silnejša, kot bajoneti, silnejša kot ohromelo nemško uradništvo. Ljubljana noče več biti sužnja nemške nasilnosti. Poglobili smo zvezo z našimi češkimi brati in prvič smo pozdravili v Ljubljani poljske čete. Korakati hočemo skupno za enim in istim ciljem. V Ljubljani smo doživeli zgoštvinski čin: ustanovila se je zveza med češkim, poljskim in jugoslovanskim narodom. Ne strašijo nas več očitanja Nemcev, ki nas dolže veleizdaje. Mirno bomo korakali naprej za skupnim ciljem do — skupne zmagae.

Poljak Glombinski povdarja: Težko je bilo naše trpljenje, toda kakor je prišlo krščanstvo potom mučenštva do zmagae, tako je bila potrebna tudi za nas Slovane Kalvarija, preko katere bomo prišli do svobode. V naši državi ne bomo nobenega pritiskali, prostost vsakemu. Moč ideje in duha živi v nas. Ta moč bo privedla Slovane do velike bodočnosti.

Češki poslanec Franta govori nato v slovensčini. Vsaka mati ljubi najbolj nesrečnega sina in mati Slava vas najbolj ljubi, ker ste največ trpeli.

Spominjamo se vas Čehi vsak dan, šli bomo z vami do konca, kakor tudi vi z nami. Naprej gre naša pot, nazaj ne. Naše srce se po teh dneh ne ohladi več. Naj nas le kujejo, da postanemo ena duša in eno telo.

Dr. Drinkovič povdarja v imenu Hrvatov in Srbov, da je edinstvo troimenega naroda prešlo med Hrvati in Srbi že v meso in kri.

Nato se oglasi k besedi dr. A. Korošec. Napija slovenskemu ženstvu, ki izvršuje v tej borbi za svobodo naroda veliko nalogo. Trpljenje ženske je v tej vojni strašno. Može gredo v boj, padajo, ženske pa morajo nositi vso težo in bolelost vojne. Toda to naše ženstvo ni klonilo duha. Duh moči in duh naroda živi v tem našem ženstvu, ki koraka z nami v naših sprednjih vrstah do zmage. Naj živi slovensko ženstvo!

Krekovo slavlje v Št. Janžu.

Jugoslovani, Čehi in Poljaki sklenili tesno zvezo.

Slovenski narod je svojega očeta, buditelja in voditelja dr. Janeza Ev. Krek preteklo nedeljo dne 18. avgusta, proslavil, kakor je ta mož zaslužil. V Št. Janžu na Dolenjskem se je ta dan odkrila dr. Kreku spominska plošča na župnišču, kjer je umrl. Slavnost odkritja se je izvršila tako svečano in veličastno, kakor še menda nobena slavnost na slovenskih tleh, vsaj v zadnjih letih ne. Spomina dr. Kreka nismo počastili samo Slovenci, Hrvati in Srbi, temveč prišli so tudi naši severni bratje Čehi in Poljaki, da proslavijo moža, ki je vse svoje sile posvetil velikemu delu, da bi zedinil v bratski slogi vse avstrijske Slovane.

Sijajna vožnja po Dolenjskem.

V nedeljo zjutraj smo se odpeljali ob 8. uri iz Ljubljane. V prvih vozovih so se vozili naši poslanci, Čehi, Poljaki, Hrvati in Srbi. Vsi kraji ob progi, kjer smo se vozili, da skoro vsaka hiša je bila okinčana z zastavami. Slavoloki in mlaji so nas pozdravljali, ko smo se vozili po slikoviti Dolenjski, ki je v marsičem podobna našim Slov. goricam. Pozdravljanja, veselega vzklikanja, prepevanja, navdušenih pozdravnih govorov ni bilo ne konca ne kraja. Ljudstvo je posebno navdušeno pozdravljalo zastopnike bratskih nam narodov: Čeha in Poljake. Vlak je povsod, kjer je obstal, bil kar v morju cvetja in slovenskih trobojnic. Skoro iz vsakega okna na vlaku so plapolale belo-modro-rdeče zastave. Ljudstvo je dalo v polni meri duška svojim čustvom. Dekleta in fantje so nas prišli pozdravljati v pestrih narodnih nošah. Skoro na vsaki postaji so poslanci, Jugoslani, kakor Čehi in Poljaki izstopili iz železniških vozov, da pozdravijo vrlo navdušeno ljudstvo. Tu se je pokazala prava slovanska vzajemnost. Govorili, odzdravljali, stiskali so si roke vsi: dolenski kmet in minister Glombinski, grof Skarbek in priprosta dolenski žena, načelnik Stanek in slovensko kmetijsko dekle, vse, prav vse je plavalo v navdušenem, nepopisnem veselju. Smelo rečem, da kaj

tako lepega, pristrčnega, neprisiljenega in ob enem veličastnega, kakor so bili sprejemi na dolenskih postajah, še nisem videl v svojem življenju. Dolenci so pokazali tudi svoje slovensko gostoljubje. Med vožnjo so pogostili postance in častnike ter druge goste z izbornimi dolenski krepčili. Na postaji Karmel, kjer smo izstopili, pa je nežno dekletce prineslo slovenskom gostom naproti kruha in soli in jim tako po staroslovenski navadi zaklicalo: »Dobrodošli.« Pero urednikovo je preslabo, da bi le približno opisalo veličastno in sijajno vožnjo po Dolenjskem. Bratje Čehi, Poljaki, Hrvati in Srbi so bili naravnost presenečeni vsled ljubkosti, pristrčnosti in nepresiljene gostoljubnosti, s katero jih je sprejelo naše slovensko ljudstvo.

Slovesen vhod v Št. Janž.

Vlak bi bil moral dospeti že ob 11. uri na končno postajo, a tje smo prišli z veliko zamudo več kot 2 ur. Čakalo nas je veliko število ljudstva z zastavami in okinčanih vozov (nad 80) ter na tisoče in tisoče ljudstva. Počasi se je pomikal ogromen sprevod proti Št. Janžu: Naprej godba, potem Orli, gasilci, društva in potem vozovi. Ljudje so hiteli v velikih trumah peš in na vozovih proti Št. Janžu. Vas je bila vsa odeta v zastave, cvetje in zelenje. Na mogočnih mlajih, drevesih in številnih slavolokih je plapolalo brez števila zastav. Pri glavnem slavoloku sta pozdravila došle goste, posebno brate s severa, domači župan in zastopnica ženstva. Odgovarjali so Čeh Stanek, Poljak-minister Glombinski in dr. Korošec. Po pozdravu je bila ob 1/2 3. tiha sv. maša, za pokojnega dr. Kreka, katere so se udeležili vsi poslanci in drugi gostje. Zbranega ljudstva se je cenilo na 15.000.

Župnik Bajec slavi dr. Kreka. — Odkritje spominske plošče.

Po maši je domači župnik in zvesti prijatelj rajnega dr. Kreka, Ludovik Bajec, stopil na ocer med cerkvijo in župniščem in je v navdušenem govoru slavil spomin dr. Kreka ter v vnesenih besedah pozdravil došle goste, posebno mile nam brate Čeha in Poljake. Govornik je s povzdignjenim in tresočim glasom končal:

»... Danes je izpolnjena Tvoja želja, ti naš Mojzes, ti naš dobri oče dr. Krek, želja, katero si izrazil malo pred smrtjo: »Misel naše deklaracije — tako si govoril — mora tako pronikniti med naše ljudstvo, da se bo z njim zrasla, kakor pravi pri nas človek, če ga vprašaš, kako mu je ime: Jaz sem Janez, jaz sem Miha — jaz sem Micka ali Nežka, tako mora biti spojena jugoslovanska deklaracija z vsakim naših ljudi, da bo vsak s ponosom rekel: Jaz sem Jugoslovani!«

Danes pa ni uresničena samo ta tvoja želja — zavesa odstrani se — danes zrejo na tvojo spominsko ploščo in gledajo Tvojo podobo ne samo Jugoslovani, ampak ob njihovi strani stoje zastopniki mogočnih bratskih narodov Čehov in Poljakov. In Ti naš dobri oče, ki gledaš na nas iz nebeskih višav, ti izprosi pri Vsemogočnem, da

ostane vez med Jugoslovani, Čehi in Poljaki nerazrušena. Ti naš Mojzes izprosi, da pride skoraj oni veliki dan, ko bomo videli zastopnike teh treh slovanskih narodov združene v eno samo enoto, združene v eno samo celoto, tam v oni hiši, kjer nam je nemila usoda slovanske nesloge pisala zgodovino slovanske sužnosti. Da, oni veliki dan bi radi čakali.

Izprosi, dragi Janez, da jih nebeska rosa napoji z ono srčnostjo, žilavostjo in z onim pogumom, ki bo potreben, da dokažemo Avstriji in celemu svetu, da slovanski narodi še živé, pa ne samo živé, ampak da hočejo živeti svobodno — in brez verig.

Mi pa, naš Evangelist, mi tvoji jugoslovanski otroci, ti pa danes slovesno obljublamo, ne, pri-segamo ti, da hočemo izpolnjevati do zadnjega vzdihva tvojo oporoko: Vsi vsi — — —

Prokletsvo nad vse, ki odpadejo . . .

Govoru župnika Bajca je sledilo nepopisno navdušenje. Godba je zaigrala »Lepo našo domovino«, katero je tisočera množica navdušeno prepevala. Ko se je navdušenje nekoliko poleglo, je domači župan naznanil, da je šentjanska občina vzela spominsko ploščo v svoje varstvo. Pozdravne govore, v katerih so se spominjali dr. Kreka, so nato imeli: minister-Poljak Glombinski, Čeha Stanek in Sedlak ter dr. Korošec.

Spominska plošča, vzdana na šentjanskem župnišču nad sobo, kjer je umrl dr. Krek, kaže pokojnega dr. Kreka v profilni sliki, izdelani od kiparja Dolinarja, s priprostim napisom:

»V tej hiši je umrl dne 8. oktobra 1917 dr. Janez Ev. Krek.«

Veselica. — Pobratinstvo med Jugoslovani, Čehi in Poljaki.

Po odkritju je župnik Bajec prijazno pogostil znanje goste; na obširnem veselicnem prostoru pa se je razvilo veliko narodno slavlje.

Čehi in Poljaki so po bratovsko občevali s priprostim ljudstvom in prav dobro smo se razumeli. Sklepali smo zvezo in odkritosrčno prijateljstvo z našimi severnimi brati. Vsi so povdarjali, da jih je sprejem na slovenskih tleh tako veselo presunil in ganil, da ne bodo nikdar pozabili tega dne. — Vlada je poslala v Št. Janž 4 strojne puške in dve stotnije honvedov, ki pa niso imeli prav nobenega opravka. Vladal je vzoren red in mir.

Odhod gostov. — Na gorah goré kresovi.

Neradi smo se ločili od prijaznega Št. Janža. Štajerci smo se večinoma podali peš čez visoki Brunk na Zidan Most, ostali pa z vlakom Ljubljano. Poslance in goste so na povratku na posameznih postajah zopet burno pozdravljali. Ko se je napravil večer, pa so po gorah zažareli kresovi, kar je slovanske goste posebno veselo presenetilo.

Zgodovinski dan.

Ta dan ostane zapisan v zgodovini Jugoslo-

LISTEK

Vojaški novinec.

Belgijska pesni.

Napisal Henrië Konsjans; preložil za »Slov. Gospod. Harja« K. B.

(Dol.)

Krepkejše je materi stisnil roko in z eno nogo stopil naprej; a še enkrat se ozre naokrog in z ljubeznivim pogledom objame ponižno koč, kjer mu je tekla zibelka, pustinja in gozd, priče njegovih otroških let in skope nje, katere je delal toliko časa ročevitve njegov mladeniški pot. Potem se zopet zaporedoma ozira v oči vsem, katere ljubi, celo volu, zvestemu tovarišu pri težkem delu — obraz si zakrije z roko, skrije solzo, ki mu polzi po licu, in vzdihne komaj slišno:

„Zdravi ostanite! Z Bogom!“

Zdaj zopet dvigne glavo, si strese s čela dolge lase, ki mu kot grive padajo na tilnik, in odločno odide . . .

A vsi gredo za njim, nočejo ga še zapustiti.

Malo dalje proti vasi visi na križpotu pod lipo Marijina slika. Katrica je bila tja obesila lep večer v majniku in Janez je v dnu drevesa napravil klop za klečanje. Na tem svetem kraju, kjer je vsak dan eden izmed njih klečal in molil, naj se jim s tresočih se ustnic izvije začinja beseda v slovo.

Že vidijo oddaleč lipo, mejnik, kjer se žalostno ločijo. Mladenič koraka počasneje, mati pa mu ljubeznivo prigovarja:

„Janez, sinko moj, ne pozabi, kar sem ti rekla vedno: Imej vedno Boga pred očmi in nikoli ne pozabi moliti, kadar ležeš. Dokler boš delal tako, ti ostane srce čisto. Ako pa bi se zgodilo, da bi kdaj

pozabil, spomni se drugi dan mene, svoje sestre, in zopet boš postal dober in priden; kajti kdor misli na Boga in svojo mater, je zavarovan proti vsemu hudemu.“

„Vedno, vedno bom mislil na vas, mati“, tiho vzdihne mladenič. „In ako bom žalosten in mi upade pogum, me bo spomin na vas krepil in tolažil, kajti nekaj mi pravi, da bom nesrečen; preveč vas imam rad vse skupaj.“

„Potem pa — nikar ne kolni, slišiš in ne živi razuzdano! Kaj ne, da boš hodil v cerkev? In nam pogosto poročal, ako si zdrav in vedno misli, da že tudi najmanjše poročilo od sina razveseli mater? O, jaz bom vsak dan molila k tvojemu angelu varihu, naj te ne zapusti.“

Mladenič je bil v dno duše ganjen od čudovito sladkega glasu materinega; ni se je upal pogledati, tako ga je v ti slovesni uri pretresel ženin žareči pogled; poslušal jo je s povešeno glavo. Edini njegov odgovor je bil včasih močnejši stisk z roko in dolgi vzdih, s katerim so bile združene besede: „Mati, ljuba mati!“

Molče se bližajo razpotju; stari oče gre na ono stran poleg mladeniča ter mu pravi z resnim naglasom:

„Janez, sin moj, zdaj boš storil svojo dolžnost, brez kljubovanja in z ljubeznijo, kaj ne? Pokoren boš svojim predstojnikom in rajši na tihem trpel krivico, ako se ti bo godila. Z vsakim boš uslužen in uljuden, kazal boš dobro voljo in vse natančno izpolnil, kar ti bo ukazano? Potem ti bo Bog pomagal, predstojniki in tovariši te bodo ljubili.“

Katrica, njena mati in deček so že klečali pod lipo v travi poleg klopi in molili.

Janez ni imel časa, dedu odgovarjati na opomin; mati ga je peljala h klopi. Vsi so poklekli in molili s povzdignjenimi rokami.

Veter je rahlo šumel v smrekah, pomladansko solnce je prijazno sijalo na pešeno pot; ptice v zra-

ku so pele veselo pesem; a vendar je bilo vse tisto in slovesno in slišno se je dvigalo pobožno šepetanje osrčujočih molitev gor v lipove veje.

Končano je; vsi vstanejo, a vsim teko solze iz oči. Mati objema svojega sina bridko tožeč in davi-ravno drugi čakajo, da se žalostno poslovijo od njega, ona vendar ne izpusti dragega prvorojenca; zopet zopet mu govori nerazumljive besede strahu in ljubezni.

Slednjih sede utrujena žena na klop in pravi še vedno dalje.

Janez v naglici objame starega očeta in Katricino mater; s prijazno silo odstrani malega brata, ki se ga kričeče drži za noge, steče še enkrat k materi, jo stisne v naročje, poljubi na čelo, zakliče z rezkim glasom „Z Bogom!“ ter koraka, ne da bi se upal ozreti, proti vasi, dokler za gozdom ne izgine sorodnikom izpred oči.

Le s trudom gre Katrica, ki kruh nese pod pazduho, za njim, da ga doide.

Nekaj časa gresta vstric, ne da bi govorila. — Srce jima utripa naglo, od sramu imata čelo in lica zardevata; ne upata pogledati drug drugega. — To je tisti veliki trenutek, ko se dve duši bojita odkritja, ko čuti, da jima uide kot svetinja skrivana sladka tajnost.

Janez boječe prime Katrico za roko, toda, kakor bi bil ta dotik zločinstvo, kakor bi ga pekla ta roka, jo trepetaje zopet izpusti.

Po kratkem molčanju je znova prime za roko in vzdihne s čučinim glasom:

„Katrica, ali me ne boš pozabila?“

Solze so njen edini odgovor.

„Ali boš počakala, da se Janez vrne od vojakov?“ zopet vpraša mladenič. „Ali sme vzeti s seboj vsaj t o tolažbo, da ne umre od žalosti?“

Dalje prihodnjic.

vanov kot zgodovinski dan prve vrse. Slovenci, Hrvti in Srbi smo sklenili zvezo, tesno prijateljstvo z močnimi severnimi slovanskimi narodi: z milimi nam brati Čehi in Poljaki. In ta zveza nam je poroščivo lepše in srečnejše bodočnosti Jugoslovanov.

Na bojiščih.

Na francoskem bojišču se nadaljuje ofenziva četverosporazumovih čet. Hudi boji se kažejo zlasti ob reki Oise severozahodno od Soissons, kjer napada francoska armada z veliko silo nemške čete. Vzhodno od Amiens med rekama Avre in Ancre ter med Aisne in Oise severozahodno od Soissons so se moralni Nemci zopet umakniti za 15-18 km. V severozahodni Franciji v pokrajini Flandriji ob francosko-belgijski meji zahodno od mesta Lille so pa začeli Angleži napadati Nemce. Angležem se je posrečilo, zavzeti važno postojanko Merville in prisiliti Nemce, da so se umaknili tudi na tem delu fronte. Po nemških poročilih se sedanje ofenzive udeležuje 700.000 mož ameriških čet.

Italijani so dne 13. avgusta začeli vnovič hudo napadati naše gorske postojanke na odseku Tonale, kjer se jim je posrečilo nam mimogrede odvzeti naše oporišče na Monticellu. Toda naši hrabri junaki južnoslovenskega 26. strelskega polka, v katerem služijo skoraj sami Slovenci, so sovražniku zopet iztrgali te postojanke.

Amerika napoveda vojsko boljševikom.

Iz Vašingtona poročajo: Vlada Združenih držav Severne Amerike je uveljavila vse diplomatske odnose s sedanjo rusko vlado boljševikov.

Razne politične vesti.

Drž. zbor. Predsednik državne zbornice poslanec dr. Gross namerava koncem meseca avgusta ali v prvih dneh meseca septembra sklicati na posvetovanje načelnike strank. Finančni odsek državne zbornice je sklican na dne 10. septembra. Na dnevnem redu je med drugim tudi vladna predloga glede vinskega daveza. Poseda finančni minister Wimmer bo tuje odstopil.

Stanek pri H. Kreku. Ministrski predsednik Hussarek je dal načelnika Češkega Svaza iskati ceho po Ljubljani in ga je povabil k sebi. Stanek se je povabilu odzval.

Sklicanje finančnega odseka državne zbornice. Načelnik finančnega odseka državne zbornice je imel dne 19. t. m. z ministrskim predsednikom dr. Hussarekom pogovor glede sklicanja finančnega odseka avstrijske državne zbornice. Finančni odsek bo baje sklican v najkrajšem času, da bi bile na ta način pravčasno rešene vse vladine predloge za jesensko zasedanje zbornice, ki se bo vrši ožje meseca septembra.

Poslanec Graenauer — v Ljubljani. Sobotne soje Jugoslovanskega kluba v Ljubljani se je udeležil tudi poslanec Graenauer. Zastopnika koroških Slovencev so iskreno pozdravljali. Posebno prisrčno so ga pozdravljali jugoslovanski, češki, in poljski tovariši.

Hrvti nas ne zapustijo. Na zborovanju v Ljubljani in na Krekovem slavju v St. Janžu so naši bratje Hrvti in Srbi iz Hrvatske, Bosne in Dalmacije slovesno povdarjali, da nas Slovencev nikdar ne zapustijo. Podpredsednik bosanskega sabora dr. Suvarič je s povzdignjenim glasom zaklical v soboto večer v ljubljanskem „Unionu“: „Slovenci, Vi ste najlepši biser v kroni naše Jugoslavije. Brez Vas ni Jugoslavije. Mi Hrvti in Srbi smo pripravljani žrtvovati za Vas vse, tudi zadnjo kapljo krvi!“

Na šole so se zopet vrgli nemčurji z vso silo. Ormož u ustanavljajo, oziroma razširjajo šulterajnsko šolo. Agitirajo po slovenskih hišah za otroke. Slovenski starši,

Ne dajte svoje dece v nemško mučilnico. Ne otopajte jih ljubezni do milega maternega jezika! — V Slov. Bistrici bi nemčurji in vlada radi spustili na slovensko deklisko šolo, katero vzdržuje slovenska okolica, zagrizeno nasprotnico Slovencev, neko tujko Lercher kot voditeljico šole. Med starši vlada veliko razburjenje radi tega. — Okrajni šolski nadzornik za mariborski okraj, Dreflak, pri svojem nadzorovanju slovenskih, oziroma dvojezičnih šol, sladkomilo krega učitelje: Le več nemščine! Več — nemščine!! Mi vemo, odkod vse to. Sullerajn je odprl vse svoje zatvornice „naklonjenosti“ do gospodov, ki z dušo in telom delujejo za koristi in za napredek nemštva. Slovencev Dreflakovo „delovanje“ ne bo škodovalo in ne more škodovati, ker v naši Jugoslaviji, katere je že bližje, kakor si predstavlja gospod Dreflak, takih ljudi ne bomo rabili.

Nemci in nemčurji v Mariboru in drugih nemških njezdih niso na cesarjev rojstni dan razobesili nobenih zastav. Oni razobešajo svoje cunje le če je treba slaviti Bismarka, Viljema ali kakega drugega nemškega polboga.

Važna posvetovanja v nemškem glavnem stanu. Dne 14. in 15. avgusta so se vršila v nemškem glavnem stanu važna posvetovanja, katerih so se udeležili nemški cesar s svojim spremstvom ter maršal Hindenburg in general Ludendorff, avstrijski cesar s

svojim spremstvom, bolgarski prestolonaslednik princ Boris ter zastopnik Turčije. Posvetovanja so se vršila o raznih političnih in vojaških zadevah, predvsem o položaju v Rusiji in o poljskem vprašanju. Glede rešitve poljskega vprašanja se je doseglo popolno sporazumljenje in se bo pri izvolitvi novega poljskega kralja oziralo na želje Poljakov. Zastopnik Poljakov Rusko-Poljske na posvetovanjih v nemškem glavnem stanu so izrazili željo, da bi bilo poljsko vprašanje rešeno zadovoljivo na ta način, ako bi bil izvoljen za poljskega kralja avstrijski nadvojvoda. Zdi se, da so vodilni in vsenemški krogi v Nemčiji naklonjeni tozadevni rešitvi poljskega vprašanja, ki pa bo rešeno končnoveljavno še le po sklenjenem splošnem miru.

Mir bo sklenjen v — Berlinu. Na zborovanju angleških časnikarjev v Londonu je med drugimi govoril tudi angleški državnik lord Northcliffe, ki se je o miru izrazil sledeče: »Kako ume Nemčija sklepati mir, nam najbolje svedočita sklenjeni mir v Brestu Litovskem, katerega je Nemčija narekovala Rusiji in mir, sklenjen med Francijo in Nemčijo leta 1871 v Versaillesu pri Parizu, katerega je Nemčija narekovala Franciji, v katerem je morala poslednja odstopiti Nemčiji dve najbogatejši deželi: Alzacijo in Loreno. Nemci so nam pokazali, kje se mora sklepati mir, pri čemer pa ne govorim o tem, kako se mora sklepati mir. Po mojem mnenju mora biti kraj, kjer se bo sklenil mir, samo — Berlin.« Iz tega govora je razvidno, da hoče četverosporazum — narekovati mir Nemčiji v Berlinu!

Tedenske novice.

Poljak pohvalil slovensko duhovščino. V svojem govoru ob odkritju spominske plošče dr. Kreku v St. Janžu na Dolenjskem je naglašal voditelj vsepoljakov dr. Glombinski zasluge duhovnika dr. Kreka za medsebojno zbliznanje Poljakov, Čehov in Jugoslovanov. Ob tej priliki je nazdravil slovenski duhovščini kot prvobornim telcem za kulturno, gospodarsko in politično osvoboditev slovenskega naroda. »Vedite to, dragi bratje Slovenci«, je dejal, »da stojte tudi pri nas na Poznanjskem, v najbolj izpostavljenem delu naše poljske skupne domovine na čelu vsega narodnega gibanja duhovniki, da imamo tudi tam našega Kreka, duhovnika Wawrziniaka.«

Mladinska organizacija. Na praznik Marijinega vnebovzeta je bil velik dekliski shod na Tinskigori pri Zibiki. Obiskan je bil od ogromne ljudske množice. Govorila sta prof. dr. Hohnjec in župnik Fr. Gomilšek. Nastopila je tudi cela vrsta deklet z navdušenimi in prelepimi govori. Nekaj nemškutarskih fantalinov in sicer večinoma tisti, ki so jo že nedavno pošteno skupili na shodu Kmetijske zveze pri Sv. Emi, je čutilo potrebo, da so tudi na Tinski gori z neumnimi vmes-klici kazali svojo ptujsko-šnopsarsko, nemškutarsko oliko. Pa so dobili tak odgovor, da se jim je vse smejalo ter so jo nato odkurili kakor z vodo politi kužeki. Ljudje so zopet na lastne oči videli, kakšna podivjana sodrga se zbira v taboru ptujkega »Stajerca.« Za našo mladino je bil shod zelo podučen ter bo go tovo prinesel lepe sadove.

Kam gremo — v nedeljo? Dne 25. avgusta se vrši zopet cela vrsta prireditev naše organizacije. V Smartinu pri Slovenjgradu bo mladinska slavnost, v Hočah, v Jarenini, v St. Ilju v Slov. gor. in v Slov. Bistrici se vršijo večje slavnosti. Slovensko vrle ljudstvo, pohiti na te slavnosti!

Občni zbor Slovenske Straže in Slovenske krščansko-socialne zveze za vse slovenske pokrajine se vrši v Ljubljani dne 9. sept.

Pranečak kardinala Misije umrl. V ruskem vjetništvu v Taškentu je dne 28. aprila 1916 umrl pranečak rajnega slovenskega kardinala Misije, Jakob Misija.

Oproščen stotnik, ki je dal po nepotrebnem ustreliti slovenskega vojaka. V Gradcu je stal zadnje sredo pred vojaškim sodiščem stotnik Wolfgang od 87. pešpolka, ki je dal na fronti brez pravega vzroka ustreliti desetnika Tušaka, očeta več malih otrok. Tušak je v šali rekel svojemu četovodji, da je izmučen in da nima nič prave korajže iti na nevarno patuljo. Dasiravno so celo častniki prosili stotnika, da naj ne emlje življenja Tušaka, vendar ga je dal ustreliti. Tušak se je še dve uri zvijal v smrtnih ranah. Vojaški pravdnik je naperil proti stotniku tožbo radi umora, a vojaško sodišče v Gradcu ga je — oprosilo!

Kdo je kriv, če njma ljudstvo obleke? Nemškutarski bratci tam v Ptuj, Mariboru, Celju in drugod, ki se imate polna skrivna skladišča vsakovrstnega za obleke potrebnega blaga, katerega pa za danar ne date.

Šuršinčan.

Kdo podaljšuje vojno? Ali ne morebiti, ki ste opetovano prosili cesarja, naj državni zbor razpusti, ter da se naj zopet vlada nemškim absolutističnim poim. Zopet se lahko primete za nos. Toda, ~~na vsa ta v zadnjem času~~ Na vsa ta v zadnjem času profi našim ~~zvišenemu~~ idealu storjena sredstva

vam mirno in ponosno odgovarjamo: Ne počasi! Otrganite si mirno kri, ker časi, v katerih bomo mi go spocarji, se približujejo s hitrimi koraki. Torej, Jugoslovani na dan! Od časov, kateri se nam približujejo, bo odvisna naša narodna, politična in gospodarska bodočnost. Na svidenje. v Jugoslaviji!

Kaj počenjajo vse z nami! Iz Trbovelj nam piše kmet: Te dni smo dobili od županstva kmetije pismono povelje, da moramo oddati tukajšnji rudarnici toliko in toliko sena in slame. Ako bi vojaška uprava to od nas zahtevala, bi mi to voljno trpeli, pa da moramo za rudarnico delati in se potiti, to je že od sije! Rudnik (družba milijonarjev) ima ogromno peštev, a da bi iste dala sama obdelovati, ji ne pride na misel. Ona da vse v najem in potem zahteva od nas ubogih kmetov-urpinov sena in slamo za svoje konje. Ker se nihče v občini ne briga za nas kmete, bi prosili naše gg. poslance, da bi v tej zadevi kaj storili za nas! (Opomba uredništva: Obrnite se takoj s posebno vlogo na Vašega poslanca dr. Benkovića, Parlament, Dunaj.)

Prosto kuhanje žganja je treba tudi letos namniti do dne 15. novembra pri finančni straži, in ne do dne 15. avgusta, kakor so poročali nekateri listi.

Tečaj za vnovčenje sadja in zelenjave se bo vršil od dne 16. do dne 18. septembra t. l. na deželni sadjarski in vinarski šoli v Mariboru. Podučevalo se bo vse potrebno v tej stroki in sicer teoretično in tudi praktično. Stevilo udeležencev je omejeno na 30. Priduk in praktično razkazovanje bo nemško. Učnina se ne bo pobirala. Prijave do dne 8. septembra na: ravnateljstvo šole v Mariboru. — Vprašamo: Ali se še g. Zweifler vedno ni naučil slovenske besede? A slovenski kruh pa mu diši!

Sladkor za petijot. Urad za ljudsko prehrano razglša, da se bo tudi letos razdeljeval sladkor za zboljšanje vinskega mošta in napravo petijota. Prošnje za nakazila sladkorja je treba vložiti najpozneje do 1. septembra pri pristojni občini. Navesti je treba zaželjeno količino sladkorja. Občine naj pošljejo prošnje c. kr. kletarskemu nadzorniku R. Petrovanu v Mariboru.

Pisarna Slovenske Kmetijske Zveze, združena s Poslovalnico slovenskih spodnještajerskih poslancev, ima svoje prostore v Mariboru, Koroška cesta št. 5. I. nadstropje. Pisarna daje članom S. K. Z. brezplačna pojasnila v vseh vojaških zadevah, v zadevi podpore, v davčnih zadevah, sestavlja prošnje in vloge na oblastnike itd.

Dopisi.

Maribor. Nečeljska cesarska slavnost se je iztekla v vsakem oziru veličastno. Z uspehom smo zadovoljni. Udeležencev je bilo okoli 1000.

Maribor. V ponedeljek, dne 19. t. m., je poulična sodrga navalila na voz sadja, ki ga je pripeljala neka kmetka hči iz St. Petra. Druhal je kradla kakor srake in hotela voz kar prekučiti. Odločen nastop nekaterih mož je to preprečil. Če bo mariborski trg kmalu popolnoma brez sadja in drugih živil, se ima mestno prebivalstvo zahvaliti tej cestni druhal. Ako slovenski kmet skoraj ni več varen življenja in ga hočejo oropati, pač ne bo vozil ali nosil svojih pridelkov v mesto.

Hoče. V proslavo cesarjevega rojstnega dne priredijo hočki šolarji v nedeljo, dne 25. t. m., v prostorih g. Pfeiferja dve igri z deklamacijami in petjem. Prijatelji mladine, pridite gledat, kaj znajo naši otroci!

Jarenina. Dne 25. avg. priredi bralno društvo veliko cesarsko slavnost z govorom, igro, petjem, srečolovom in šaljivo pošto. Gostje, ki naj prihitijo od vseh krajev, bodo preskrbljeni tudi z jestvinami.

St. Ilj v Slov. gor. Rojstni dan presvitelega cesarja Karla I., našega milega vladarja, hočejo vrik Sentiljčani tudi letos slovesno obhajati. V Slovenskem Domu bo dne 25. avgusta, t. j. prihodnje nedelje, večja prireditev v proslavo rojstnega dne Njegovega Veličanstva. Ob tej priliki bo zopet odprta „Prva jugoslovanska kavarna.“ Začetek popoldneve večernicah. Obmejni Slovenci, pridite! Pričakujejo tudi Mariborčane, Svečinčane, Spielfeldčane in druge naše prijatelje. Prihodnje nedeljo v St. Ilju!

Središče. Dekliska Zveza ima v nedeljo, dne 25. t. m., svoj mesečni shod. Pridite v obilnem stevilu!

Sv. Lovrenc nad Mariborom. Dne 11. t. m. napovedanega podučenega shoda naše Dekliske Zveze se je udeležilo ne pričakovano mnogo občinstva. Posebno nas je razveselil obisk profesorja dr. Slaviča, in da so se puščavska in ruška dekleta tako mnogoštevilno odzvala našemu povabilu, nas je naravnost veselo presnetilo. Vse je z navdušenostjo in z največjim zanimanjem sledilo izvajanjem našega odličnega organizatorja profesorja dr. Hohnjeca iz Maribora. Potem je sledil občni zbor in se je izvolil sledeči odbor: predsednica Marija Zink, podpredsednica Mar. Pečovnik, tajnica in knjižničarka Marija Hrastnik in blagajničarka Alojzija Siker, Odbornice: za Kumen Rozina Wanez in Ana Peitler, za Recenjaki Matilda Peitler, za Rdeči breg Frančeska Pavlič in Ivana Krecenbaber, za Lehen Marija Planišič in za Puščavo Marija Brezonelli. Mladina, oklepaj se naših načel in navdušuj se mesebojno za vzvišene narodne cilje!

Sv. Martin pri Slovenjgradu. V nedeljo, dne 25. avgusta, je pri nas prireditev izobraževalne